

גליון רכ"ג
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למשפחת קליימן על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

אתם נצבים היום לפני ה' אלקיכם מתי תזכו להיות נצבים ועומדים? כשתהיו אגודה אחת, וזהו שנאמר "כולכם" (ילקוט) מעשה בזקן אחד שהיה נוטה למות רח"ל, קרא לכל בניו ואמר להם הביאו לי אגודה של קנים לחים, הביאו לו את האגודות, נתן את האגודה לכל אחד מהם ושאל אותם, האם אתם יכולים לשבור את הקנים האלו? נטל כל אחד מהם האגודה, והתאמץ בלל כוחו לשבורה ולא היה יכול. אמר להם הזקן, עכשיו תראו כיצד אני שובר, תמהו הבנים והיו מסתכלים זה בזה בתמיהה. נטל הזקן האגודה והתחיל מוציא קנה אחר קנה ושוברה. אמר להם הזקן מזה תלמדו לקח, כל זמן שתהיו באגודה אחת אין אדם יכול להזיק לכם, אבל אם תהיו בפירוד ובמחלוקת תישברו אחד אחד. וזהו שאמר משה לישראל, אם תהיו היום כולכם כאיש אחד, אין אחד יכול לשלוט בכם.

(מעם לועז)

פרשת השבוע

השם יתברך.

בפיך ובלבבך לעשותו וגו' (ל' - י"ד) מעשה והגיע חסיד אחד אל הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א ותינה בפניו את צערו: חברי ואני, שנינו יש לנו בתי מסחר באותו הרחוב ממש, זה מול זה, ושנינו מחזיקים באותה הסחורה, והנה חנותו של השני עמוסה בקונים מבוקר ועד ערב, ואילו אל חנותי כמעט ולא נכנס איש ופרנסתי בדוחק ובדלי דלות. ענה הרבי: סגולה טובה אתן לך, ואם כדברי תעשה, יתפחו בפניך שערי הפרנסה, בכל פעם כאשר אתה רואה קונה נכנס לחנותו של חברך, תן תודה לה' ותאמר בלב שלום: "ברוך אתה הון ומפרנס לכל המשפיע פרנסה בריווח לפלוני בן פלוני, חברי וידידי". וכיצד אוכל לעשות כן, אמר החסיד והרי עיני רואות וכלות? אמר הרבי: תחילה הרגל את עצמך לומר כן בפיך, וסופו של הלב שיצטרף אחר כך אל הדיבור, כמו שנאמר בפסוק "בפיך" בתחילה, ואחר כך "ובלבבך", והעיקר קודם כל "לעשותו"

הנסתרות לה אלקינו

(כ"ט - כ"ח)

פעם שאל הרה"ק רבי נח מלעכוביץ זיע"א את אביו הרה"ק רבי מרדכי זיע"א, הלא קיימא לן שישנם ל"ו צדיקים נסתרים שבזכותם קיים העולם, ואם כן כל הצדיקים המפורסמים אינם מכלל ל"ו אלו? השיב לו אביו ודאי שלא כולם, אולם יש צדיקים מפורסמים שבסתר הם מל"ו הצדיקים הנסתרים.

ושבת עד ה' אלקיך (ל' - ב')

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מסלנט זי"ע, שהביא פעם את מנעליו לסנדלר כדי לתקנם. השעה היתה שעת בין הערביים והסנדלר ישב ועבד לאור נר קטן שעמד לדעוך. הצטער רבי ישראל על שהוא מכביד על הסנדלר וביקש ליטול את מנעליו ולחזור בפעם אחרת. אמר לו הסנדלר, ישב מר, "כל עוד הנר דולק אפשר לתקן" שמע רבי ישראל התיישב וחזר פעם אחר פעם על דברי הסנדלר כל עוד הנר דולק אפשר לתקן ולשוב אל

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 7:00 ת"א: 7:02 ר"ת: 7:41

פרשת נצבים

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:49 ת"א: 6:04

הדין בדבר זה לפני היושב מרום?

אך האישה בשלה: באיזה פנים אתראה בחגים בין משפחתי, הילדים גדלים והולכים, עוד מעט יגיעו לפרקם, ואין הם אפילו מלבוש אחד ראוי לשמו כדי לצאת בו, ראה נא בעלי היקר, מה עושים אנשים חשובים ונכבדים, נוסעים לאנגליה, ויש המרחיקים עד לאמריקה, חוזרים עם סכומים נכבדים, ואילו אתה מ"מאה שערים" ועד "זכרון משה" בעיניך כאילו ללכת לקצה העולם. אני אינני יכול לחקות את האנשים הנכבדים שאת מספרת עליהם, השיב ר' שלמה חיים, אינני חשוב ובעצם איני ראוי אפילו לשמש בעל תוקע גם ללא תשלום, אך יהא ליבך סמוך ובטוח כי הכל – יכול בוודאי יושיענו לקראת השנה החדשה הבעל"ט, גם ללא אנגליה, ללא אמריקה ואפילו ללא זכרון משה. אך אשתו לא שקטה על שמריה, היא גייסה לעזרתה כמה חסידים נשואי פנים מבית הכנסת בו מתפלל בעלה, וביקשה מהם לדבר על ליבו שיעתר לעצתה, וביני וביני שלחה גם להודיע לגבאי "זכרון משה", כי בעלה הבעל תוקע הידוע, המנוסה והירא שמים, יהיה מוכן לקבל על עצמו את התקיעות, באין ברירה ריכך ר' שלמה חיים את התנגדותו, ואחרי המאמצים המשותפים של אשתו ושל המתפללים שנרתמו יחד למסע שכנוע זה, נעתר לבקשתם, אם כי לא מרצונו הטוב.

ביום ראשון של סליחות שם רבי שלמה את פעמיו ל"זכרון משה" להתפלל ולתקוע שם, כדי ששכר התקיעות שעתיד הוא לקבל עבור ראש השנה לא יהא כשכר יום טוב. אך התפילה שלא במקומו הקבוע בבית הכנסת שלו, והנוסח השונה בבית כנסת זה ערערו אותו והוציאוהו משיווי משקלו, ביום א' דסליחות של שנה זו ערער לגמרי סדר יומו כפי שהיה רגיל לו מימים ימימה, ולבו ומוחו לא היו עמו. אחר התפילה שב לביתו ותהה לעצמו: אם היום כך, מה מצפה לו כבר בראש השנה? ואחרי יום מטורף כעין זה אשר עבר בו, גם עבר עליו ליל ביעותים, הוא הסתובב על משכבו אנא ואנה מבלי יכולת להירדם, וכאשר הצליח סוף סוף לחטוף תנומה, ראה בחלומו את אביו מדבר אליו: ירשת ממני את השופר ואת התקיעות, שמור נא על ירושה זו, זכור כי להלכה שופר שציפו את פיו זהב, יש בו חציצה ופסול לתקיעות.

לפנות בוקר כאשר נטל ר' שלמה חיים את ידיו וירד ממשכבו, כבר היה דרכו ברורה לפניו, החלטתו היתה נחרצת, הוא ישאר על מעמדו בבית הכנסת שלו, ולא ימירנו בעשרים הלירות של "זכרון משה", מיד כששב מתפילת שחרית פנה אל אשתו ובקשה לוותר על התקיעות ב"זכרון משה". עתה כבר לא נוקק לדיבורים, האשה בראותה את היום והלילה שעברו עליו, הספיקה להיווכח מה שעוללה לבעלה הצדיק ואמרה: "רואה אנכי כי הענין נוגע ללבך ולחייך ממש, ואם באמת תחילה חשבתי כי ייטב לי, מי יודע חלילה מה שאגרום בו? עשה אם כן כהבנתך, ובטוחני על אבינו שבשמים כי יכתבנו ויחתמנו לשנה טובה ומבורכת גם בלעדי עשרים הלירות של התקיעות".

הבעל תוקע שהכניע את השטן

בכל שנה ושנה, בתקופה של חודש אלול שמי התכלת של ירושלים כאילו מתקרבים לכדור הארץ, לפנות בוקר מלאים שמי ירושלים בענני טל-שחרית, המרעננים אותה, מרכבים את אדמתה, ומביאים עדנה ליושביה מן היובש ומן העייפות הקיצית המעיקה. בכל יום עם עלות עמוד השחר נשמעים זמירותיהם המסתלסלות של אומרי הסליחות הספרדים, ועמם קול השופר, כל בתי הכנסת בירושלים מלאה מהם, המערור ישנים מתרדמתם, ותובע ודורש מכל יהודי לשוב בתשובה לפני מלך רם ונישא לקראת יום הדין ההולך וקר. מבין כל הקהל הקדוש העוסקים בהכנות לקראת הימים הנוראים מתבלטים במיוחד החונים ובעלי התקיעה, כל אחד מתאמן בתפקידו המיועד, רובם ככולם מיהודי ירושלים כבר הבטיחו לעצמם ולמשפחותיהם מקומות בבתי הכנסת אשר בשכונות, כמה משליחי הציבור החונים בבתי הכנסת הגדולים גם יצאו מבתים להינפש לפני עבודת הקודש המצפה להם.

ר' שלמה חיים שטרן, מותיקי בעלי התקיעות הקבוע בחוקתו בבית הכנסת של עדת החסידים שבשכונת מאה שערים עוד מיום יסודו, השתייך עוד לדור הקודם אשר ידע כי שכר מצוה מצוה, במשפחתו הוא כבר בעל תוקע בדור עשירי, והוא נמנה על אלה אשר אושרו האמיתי הוא רק על אשר זיכהו ה' יתברך ונתן לו את האפשרות והכישרונות לזכות את הרבים בכל מצוה שהיא, ומכאן שגם הכנותיו של ר' שלמה חיים זה היו שונות לגמרי מאלה של הצעירים, כל חודש אלול היה לו לחודש של תשובה אמיתית ונהג בו בהתנהגות מיוחדת, הרבה בתורה ותפילה ומיעט במאכל ושינה, ואם העיר לו מאן דהוא שעליו להיזהר על בריאותו בימים אלו במשנה והירות כדי שיעצור כח לתקוע בראש השנה, נהג להשיב באנחה עמוקה: וכי ראוי אנכי להיות בכלל בעל תוקע, אלא שאנוס אנכי לציית לתביעת הקהל לעמוד על משמרתו, ואם כן זכות הרבים בודאי תעמוד לי ומן השמים יתנו ליעף כח.

מובן מאלי כי ר' שלמה חיים לא העלה מעולם על דעתו לתבוע ואף לא לקבל שכר על עבודת הקודש שלו, וזאת למרות שמצבו הכלכלי לא שפר עליו כלל. והנה באלול תרס"ח, נודע לאשתו של ר' חיים שלמה כי גבאי בית הכנסת הגדול שהוקם בשכונה החדשה "זכרון משה", מחפשים אחר בעל תוקע הגון במחיר של עשרים לירות (סכום עצום בזמנו), רעיון זה של תוספת בלתי צפויה של סכום כספי נכבד בחודש המועדים, כאשר הוצאות הבית גדולים, קסם לה מאד, הנה הילדים המתבגרים מתחננים זה שנתיים לזוג נעליים וכו'. לכן החלה להפציר בבעלה שיואיל לקבל את משרת בעל תוקע ב"זכרון משה", ר' שלמה חיים מתחנן לזוגתו וטוען: וכי מה יתן ומה יוסיף כמה לירות הללו, אם כבר נקבע בשולחן ערוך שאין רואים סימן ברכה בכסף כזה, ויתר על כן, איזה פנים יהיה לכך שאעזוב את מקומי הקבוע שעוד ירשתי מאבי ז"ל, אשר התפלל ותקע בבית הכנסת שלנו במשך שלושים שנה, האין נזכה ביום

צדדיק של ונמשל

במקום שבעלי תשובה עומדים
אין צדיקים גמורים יכולים (ברכות ל"ד)

צריך להבין מדוע מעלתם של בעלי תשובה גדולה כל כך עד שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במחיצתם.

והענין יובן על פי משל למלך אחד שהיו לו שלשה בקבוקי יין ישן, שקיבלם בירושה מאבות אבותיו ושמר עליהם מאד. יום אחד היה צריך המלך לנסוע למדינה רחוקה, וקרא לשלשה ממכריו ואוהביו והפקיד בידם את הבקבוקים, ביד כל אחד נתן בקבוק והזהירם לבל יעזו לפתוח את הבקבוק. שלושת האנשים הסתקרנו לדעת מדוע המלך מצווה לבל יפתחו את הבקבוק, אין זה אלא מחמת שטעם היין משובח עד מאד ולכן רצו לפתוח ולטעום מהיין. ראובן פתח את הבקבוק, שתה מעט מהיין והיין ערב לו מאד, לא יכול היה להתגבר על תאוותו ושתה את כל היין שבבקבוק. שמעון רצה אמנם לפתוח אך מחמת אהבתו למלך התגבר ולא פתח כלל. לוי פתח את הבקבוק, שתה מעט מהיין ומאד התאוה לשתות עוד מהיין, אך מחמת אהבתו למלך התגבר על עצמו, סגר את הבקבוק כשבפנים נשאר חצי מהכמות. לאחר שהמלך חזר קרא לשלשת האנשים לדעת מה עם בקבוקי היין, ראובן ששתה את כל היין ציוה המלך לתלותו, שמעון שלא נגע כלל ביין, נתן לו המלך מתנה עשרת אלפים זהובים, לוי ששתה חצי מהכמות, נתן לו המלך עשרים אלף זהובים. כשראה שמעון כך התפלל ואמר למלך: אדוני המלך, והרי אני לא שתיתי כלל ונתת לי עשרת אלפים, ומדוע ללוי ששתה חצי מהכמות נתת לו יותר ממני? והרי הוא עבר על דבריך, ולא די שלא הענשת אותו אלא נתת לו סכום יותר מאשר לי. השיב לו המלך, אתה לא טעמת מהיין ויתכן מאד שאם היית טועם היית שותה את כל אשר בבקבוק, כי לא היית יכול להתגבר על תאוותך מחמת ערבות היין, אבל לוי שתה חלק מהיין וטעם את טעמו הערב והמשובח, ועם כל זה התגבר על עצמו ולא שתה את השאר, הרי ראייה שהוא מחבב אותי ולכן הכפלתיו לו את הסכום.

והנמשל הצדיק שלא עשה מעולם עוונות, ולא טעם את טעמים לא עמד בנסיון, כי התרגל מקטנותו לעשות רק מצוות ולא טעם את טעמים של העוונות, ועל כן אין הוא עומד כל כך בניסיון, מה שאין כן בעל תשובה שטעם חלק גדול מחייו את טעמים של העוונות והתרגל אליהן, ובכל זאת התרחק מהן מחמת אהבתו לבורא יתברך, הרי הוא עומד בניסיון קשה כל ימי חייו, ועל כן מעלתו גדולה, ועליו אמרו חכמינו במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

ר' שלמה חיים בכל זאת לא היה שלם עם החלטתו, צער אשתו נגע ללבו, והוא החליט להתייעץ עם רבה של "זכרון משה" הגאון רבי יצחק צבי ריבלין זצ"ל, הוא קיווה שהרב יבין לרוחו היטב ממה שהבינו הגבאים והבעלי בתים, וינחהו בדרך הנכונה. אומר ועושה, נכנס לרב ושטח לפניו את כל התלבטויותיו ומה שעבר עליו ביומיים האחרונים כולל החלומות, וביקש לשחררו מתפקידו. שמע הרב את דבריו, נתפעל מתמימותו וצדקתו ונענע: רואה אני שאין כאן שאלה בהלכה, כי אם הנך מבקש בקשה גם כן, אין כל ספק כי אכן מחול לך, ואתה משוחרר מתפקיד זה כבקשתך, בית הכנסת יצליח בעזרת השם למצוא בעל תוקע שני, אם כי מסופקני אם יהיה מומחה וירא שמים כמוהו. אך אם בכל זאת אתה שואל את דעתי, הייתי מייעץ לך לבל לנטוש את התקיעות כאן, ומה שראה בחלום אלו מהרהורי לבו ביום, השכר הנקוב עבור התקיעות הריהו בהיתר גמור וברור, ראשית הלא תוקעים גם בימות החול של חודש אלול, ושנית הכסף נתן בתור מתנה, אדרבה האם יכול כבודו להוכיח כי נתווסף משהו על שופרו הפוסלו מטעם חציצה? ר' שלמה חיים היה נבוך לשמע דבריו הברורים של הרב ובקול חרישי התנצל ואמר: חלילה לי מלומר כי בהסכמתו של מאן דהוא ליטול שכר עבור התקיעות נעשה הכסף חציצה בין פיו לשופר, כוונתי היא, כי במחשבתי בלבד נעשית חציצה זו, והנני מרגיש כי לא אוכל לכוון את הכוונות הנחוצות אשר גם על יהודי עלוב כמוני לכוון בהם בשעה שתוקע שופר ברבים, ומה אעשה? כאשר ראה הרב כי החלטתו נחושה, לא ניסה להתמקח עמו יותר, הוא איחל לו "כתיבה וחתימה טובה" ונפרד ממנו לשלום. ר' שלמה חיים יצא מבית הרב שמח וטוב לב, שם פעמיו לבית הכנסת שלו להודיע לגבאים כי הוא חוזר בו מכוונתו לעזוב את חזקתו ויתקע אצלם כימים ימימה.

בראש השנה של השנה ההיא הצטיין ר' שלמה חיים בתקיעותיו יותר מאי פעם, הפסוקים "מן המצר" וכו' הדהדו בעוצמה רבה מתמיד ועוררו את לבות המתפללים, קולות התקיעות היו ללא עיכוב ופגם, צלולים וברורים. ל"תקיעות דמעומד" בחזרת הש"ץ אירח בית הכנסת אורח דגול, היה זה רבה של "זכרון משה" רבי יצחק צבי ריבלין שבא במיוחד להאזין לתקיעותיו של ר' שלמה חיים. כאשר פנה גבאי בית הכנסת לאחר התפילה אל האורח ושאלו: נו, מה דעת הרב על התקיעות? נענה הרב ואמר: – "וכי מה הפלא בכך, הלא בעל תוקע זה כבר נצח את השטן עוד לפני ראש השנה".

צ'ין אדם לחברו

מסופר: במוצ"ש האחרונה של

השנה, יצא רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א מבית הכנסת, ופגש ביהודי אחד שהקדימו וברכו ב"שבוע טוב", כהרגלו, החזיר לו הרב "שנה טובה" במאור פנים. כשהגיע הרב לביתו, ראו בני הבית שהוא אינו רגוע. לשאלתם השיב להם שברצו לדעת היכן גר הלה, אחרי בירור לא קל, פסע הרב נסער לביתו של האיש, ונקש בדלת, המארח הופתע לגלות מיהו הדופק בשעה כה מאוחרת, וחרד לקראתו. תוך כדי דיבור החל הרב להמטיר לו שפע ברכות, כוח"ט, ושפע הצלחה ממעיני הישועה, ועוד כהנה וכהנה. היהודי תמה עד מאד ושאל את רבי יוסף חיים: מה זאת ועל מה זאת, והלא כבוד הרב כבר איחל לי בפגישתנו ברחוב? השיב הרב במתק שפתיו כי נעמו: הלא תבין, אחי, בנוהג שבועלם, על העונה לברכת של חברו, להוסיף ברכה על ברכתו של חברו, המאחל "לילה טוב" וזכה ל"כל טוב סלה" או "אגוטן תמיד", המברך "שבוע טוב" מקבל "שנה טובה", כך גם אני נהגתי הערב. אולם, מה הואלתי בכך! הרי ברכת ה"שנה טובה" הנוכחית קצרה בהרבה מברכת ה"שבוע טוב" שברכנו בו מר! שכן השבוע מסתיימת השנה באמצע השבוע, על כן נחפזתי לסור אל מעונו בכבודי ובעצמי ולאחל ולהוסיף לו

הזכות הגדולה של להעביר

על מידותיו

הגה"ק רבי חיים שמואלביץ זיע"א ראש ישיבת מיר מספר בשיחותיו: במלחמת ששת הימים אייר תשכ"ז, בשבתו במקלט הישיבה, עת האימה מרחפת בחלל, רעם הפגזים מחריש את האוזניים, כולם מצטנפים בתוך עצמם, פרקי תהלים ממלאים את האויר. לפתע קלטו אזונו שיח נכאים של אישה מסכנה שבעלה זנח אותה זה כעשר שנים, והיא נותרה עגונה שבורת לב. באותה שעה קוראת אותה אישה במר לבה: "ריבונו של עולם, אני סולחת ומוותרת לבעלי על כל הצער, הביזיונות והכאב שהסב לי במשך כל השנים שהשאיר אותי לאנחות, אנא סלח נא אף אתה ריבונו של עולם לכל היושבים כאן במקלט על כל חטאיהם, כשם שאני מוחלת בלב שלם לבעלי". סיים רבי חיים ראש ישיבת מיר ואמר: אם נותרנו אנו יושבי אותו מקלט בחיים וזכינו להינצל מפגזי האויב, הרי זה בעיקר בזכותה של אותה עגונה אומללה, שהתגברה על כאבה והעבירה על מידותיה, ויתרה ומחלה לפשעי בעלה, היא שעמדה לנו בשעות צרה והיא שהכריעה את הכף לחיים.

חילולא דצדקיא

יום ראשון ב"ט אלול
הרה"ק רבי משה ב"ר ישראל פערלוב מסטאלין
(תש"א)

הרה"ק רבי אברהם יעקב ב"ר יצחק מרדכי
מגוואדוויץ - סטאלין (תש"ב)

רבי נחום שלמה ב"ר משה מקאזוניץ (תש"ב)
יום שני א' תשרי

שרה אמנו (ב' אלפים ע"ה)

רבי אמנון בעל "נתנה תוקף" (ד"א תשע"ב)

הרה"ק רבי נחום ממאקרוב ב"ר מרדכי

מטשערנובל (תרי"ב)

הגה"ק רבי מאיר לייבוש (מלבי"ם) ב"ר יחיאל
מיכל (תר"מ)

הגה"ק רבי יעקב דוד (הרידב"ז) ב"ר זאב
(תרע"ד)

יום שלישי ב' תשרי

הרה"ק רבי נחמן צבי אפשטיין אב"ד קאלמיי
ב"ר יצחק (תק"צ)

הרה"ק רבי ישראל מסטאלין ב"ר אשר (תרפ"ב)

יום רביעי ג' תשרי

הגאון רבי ישראל ליפשיץ ב"ר גדליה

(תפארת ישראל)

הרה"ק רבי יצחק דוד בידרמן ב"ר משה מלעלוב

יום חמישי ד' תשרי

הגה"ק רבי אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל
(חיי אדם - תקפ"ב)

הגה"ק רבי יואל הלפרין ב"ר יצחק אייזיק
מאוסטראה המכונה בעל שם

יום שישי ה' תשרי

נפתלי בן יעקב משבטי י-ה (ב' אלפים שכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

המלאכים מצפים לשמוע שבח
של יהודי על חברו

הרה"ק המהר"ש מליובאוויטש זיע"א אמר פעם: "בראש השנה עומדים המלאכים ומצפים שיהודי יגיד שבח על חברו, כי יודעים הם שהקב"ה מתאווה לטובתם של ישראל אף יותר מאשר לתפילת צדיקים".